

UMOWA

między Unią Europejską, z jednej strony, a Republiką Mołdawii, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Republiki Mołdawii w unijnym programie ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”

Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją”), w imieniu Unii Europejskiej, z jednej strony,

oraz

Republika Mołdawii,

z drugiej strony,

zwane dalej „Stronami”,

MAJĄC NA UWADZE, że Protokół I do Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Mołdawii, z drugiej strony ⁽¹⁾, w sprawie umowy ramowej między Unią Europejską a Republiką Mołdawii dotyczącej ogólnych zasad uczestnictwa Republiki Mołdawii w programach Unii ⁽²⁾ stanowi, że szczegółowe zasady i warunki dotyczące udziału Republiki Mołdawii w każdym z programów, w szczególności dotyczące należnego wkładu finansowego, a także procedur sprawozdawczych i procedur oceny, należy określić w protokole ustaleń zawartym pomiędzy Komisją Europejską a właściwymi organami Republiki Mołdawii, na podstawie kryteriów ustanowionych w ramach poszczególnych programów ⁽³⁾;

MAJĄC NA UWADZE, że program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” Unii Europejskiej (zwany dalej programem „Horyzont Europa”) został ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 ⁽⁴⁾;

UWZGLĘDNIAJĄC wysiłki Unii Europejskiej, aby poprzez połączenie sił z partnerami międzynarodowymi przeprowadzić działaniom podejmowanym w odpowiedzi na globalne wyzwania zgodnie z planem działania na rzecz ludzi, planety i dobrobytu zawartym w dokumencie „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” Organizacji Narodów Zjednoczonych, oraz doceniając fakt, że badania naukowe i innowacje są kluczowymi czynnikami napędzającymi innowacyjny zrównoważony wzrost i zasadniczym narzędziem jego realizacji na drodze ku konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej;

UZNAJĄC ogólne zasady określone w rozporządzeniu (UE) 2021/695;

UZNAJĄC cele odnowionej europejskiej przestrzeni badawczej, jakimi są stworzenie wspólnej przestrzeni naukowo-technicznej, utworzenie jednolitego rynku badań naukowych i innowacji, wspieranie i ułatwianie współpracy między instytucjami w dziedzinie badań naukowych i innowacji, włącznie ze szkołami wyższymi, oraz wymiany najlepszych praktyk i atrakcyjnych możliwości kariery naukowej, ułatwianie transgranicznej i międzysektorowej mobilności naukowców, sprzyjanie swobodnemu przepływowi wiedzy naukowej i innowacji, propagowanie poszanowania wolności nauki i wolności badań naukowych, wspieranie działań w zakresie edukacji naukowej i komunikacji naukowej oraz pobudzanie konkurencyjności i atrakcyjności uczestniczących gospodarek, a także fakt, że państwa stowarzyszone są kluczowymi partnerami w tym przedsięwzięciu;

PODKREŚLAJĄC rolę partnerstw europejskich w podejmowaniu niektórych z najpilniejszych wyzwań stojących przed Europą w ramach skoordynowanych inicjatyw w zakresie badań naukowych i innowacji w znacznym stopniu przyczyniających się do realizacji tych priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie badań naukowych i innowacji, które wymagają masy krytycznej i długoterminowej wizji, a także znaczenie zaangażowania w te partnerstwa państw stowarzyszonych;

⁽¹⁾ Dz.U. L 260 z 30.8.2014, s. 4.

⁽²⁾ Dz.U. L 260 z 30.8.2014, s. 619.

⁽³⁾ Niniejsza umowa stanowi protokół ustaleń, o którym mowa w Protokole I w sprawie umowy ramowej między Unią Europejską a Republiką Mołdawii dotyczącej ogólnych zasad uczestnictwa Republiki Mołdawii w programach unijnych i ma takie same skutki prawne jak wspomniany protokół.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1).

DAŻĄC do ustanowienia wzajemnie korzystnych warunków w celu stworzenia godnych miejsc pracy, wzmocnienia i wspierania ekosystemów innowacji Stron poprzez wspomaganie przedsiębiorstw we wprowadzaniu innowacji i zwiększaniu skali na rynkach Stron oraz ułatwianie absorpcji, jak również stosowania i dostępności innowacji, w tym poprzez działania w zakresie budowania zdolności;

UZNAJĄC, że wzajemny udział w programach w zakresie badań naukowych i innowacji drugiej strony powinien przynieść obopólne korzyści; uznając jednocześnie, że Strony zastrzegają sobie prawo do ograniczenia lub warunkowania uczestnictwa w swoich programach w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym w szczególności w działaniach związanych z ich aktywami strategicznymi, interesami, autonomią lub bezpieczeństwem;

UWZGLĘDNIAJĄC wspólne cele, wartości i silne powiązania Stron w dziedzinie badań naukowych i innowacji, ustanowione w przeszłości w umowach stowarzyszeniowych w ramach kolejnych programów ramowych, oraz uznając wspólną chęć Stron dalszego rozwijania, wzmocnienia, pobudzania i rozszerzania łączących je stosunków i współpracy w tym zakresie,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

Artykuł 1

Zakres stowarzyszenia

1. Republika Mołdawii uczestniczy jako państwo stowarzyszone we wszystkich częściach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (program „Horyzont Europa”), o którym mowa w art. 4 rozporządzenia (UE) 2021/695, realizowanego za pośrednictwem programu szczegółowego ustanowionego decyzją (UE) 2021/764 ⁽⁵⁾, w ich najbardziej aktualnych wersjach, oraz wnosi wkład do jego wszystkich części, także poprzez wkład finansowy na rzecz Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii.
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/819 ⁽⁶⁾ oraz decyzja (UE) 2021/820 ⁽⁷⁾ w ich najbardziej aktualnych wersjach mają zastosowanie do uczestnictwa podmiotów prawnych Republiki Mołdawii we wspólnocie wiedzy i innowacji.

Artykuł 2

Zasady i warunki uczestnictwa w programie „Horyzont Europa”

1. Republika Mołdawii uczestniczy w programie „Horyzont Europa” zgodnie z warunkami określonymi w Protokole I do Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Mołdawii, z drugiej strony, w sprawie umowy ramowej między Unią Europejską a Republiką Mołdawii dotyczącej ogólnych zasad uczestnictwa Republiki Mołdawii w programach Unii oraz na zasadach i warunkach ustalonych w niniejszej umowie, w aktach prawnych, o których mowa w art. 1 niniejszej umowy, jak również zgodnie ze wszelkimi innymi zasadami odnoszącymi się do wdrażania programu „Horyzont Europa” w ich najbardziej aktualnych wersjach.
2. O ile w zasadach i warunkach, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w tym w wykonaniu art. 22 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/695, nie przewidziano inaczej, podmioty prawne mające siedzibę w Republice Mołdawii mogą uczestniczyć w działaniach pośrednich programu „Horyzont Europa” na warunkach równoważnych warunkom mającym zastosowanie do podmiotów prawnych mających siedzibę w Unii Europejskiej, w tym w zakresie przestrzegania środków ograniczających przyjętych przez Unię Europejską ⁽⁸⁾.
3. Przed podjęciem decyzji, czy podmioty prawne mające siedzibę w Republice Mołdawii kwalifikują się do uczestnictwa w działaniu związanym z aktywami strategicznymi, strategicznymi interesami, autonomią strategiczną lub strategicznym bezpieczeństwem Unii Europejskiej na podstawie art. 22 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/695, Komisja może zażądać konkretnych informacji lub gwarancji, takich jak:
  - a) informacje, czy podmiotom prawnym mającym siedzibę w Unii Europejskiej został lub zostanie przyznany wzajemny dostęp do istniejących i planowanych programów i projektów Republice Mołdawii równoważnych danemu działaniu w ramach programu „Horyzont Europa”;

⁽⁵⁾ Decyzja Rady (UE) 2021/764 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiająca program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylająca decyzję 2013/743/UE (Dz.U. L 167 I z 12.5.2021, s. 1).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/819 z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (wersja przekształcona) (Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 61).

⁽⁷⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/820 z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) na lata 2021–2027: wzmocnienie talentu innowacyjnego i zdolności innowacyjnych Europy oraz uchylająca decyzję nr 1312/2013/UE (Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 91).

⁽⁸⁾ Unijne środki ograniczające przyjmuje się zgodnie z art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej lub art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- b) informacje, czy w Republice Mołdawii istnieje mechanizm monitorowania inwestycji krajowych oraz gwarancje, że władze Republiki Mołdawii będą zgłaszać i konsultować z Komisją wszelkie możliwe przypadki, w których w ramach stosowania takiego mechanizmu dowiedziały się o planowanych inwestycjach zagranicznych/przejęciu ze strony podmiotu mającego siedzibę poza Republiką Mołdawii lub mołdawskiego podmiotu prawnego kontrolowanego spoza Republiki Mołdawii, który otrzymał w ramach programu „Horyzont Europa” finansowanie wspierające działania związane z aktywami strategicznymi, interesami, autonomią lub bezpieczeństwem Unii Europejskiej, pod warunkiem że Komisja dostarczy Republice Mołdawii wykaz odpowiednich podmiotów prawnych mających siedzibę w Republice Mołdawii po podpisaniu umów o udzielenie dotacji z tymi podmiotami, oraz
- c) gwarancji, że żadne z wyników, technologii, usług ani produktów opracowanych w ramach danych działań przez podmioty mające siedzibę w Republice Mołdawii nie będą podlegać ograniczeniom wywozowym do państw członkowskich UE w okresie trwania działania i przez cztery lata po jego zakończeniu. Republika Mołdawii udostępni co roku, w okresie trwania działania i przez cztery lata po jego zakończeniu, aktualny wykaz przedmiotów podlegających krajowym ograniczeniom wywozowym.

4. Podmioty prawne mające siedzibę w Republice Mołdawii mogą uczestniczyć w działaniach Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) na zasadach i warunkach równoważnych zasadom i warunkom mającym zastosowanie do podmiotów prawnych mających siedzibę w Unii Europejskiej, chyba że konieczne są ograniczenia w celu zapewnienia spójności z zakresem uczestnictwa wynikającym z wykonania ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

5. W przypadku gdy Unia Europejska realizuje program „Horyzont Europa” poprzez zastosowanie art. 185 i 187 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Republika Mołdawii i mołdawskie podmioty prawne mogą brać udział w strukturach prawnych tworzonych na mocy tych postanowień, zgodnie z aktami prawnymi Unii Europejskiej, które zostały lub zostaną przyjęte w celu ustanowienia tych struktur prawnych.

6. Przedstawiciele Republiki Mołdawii mają prawo uczestniczyć jako obserwatorzy w pracach komitetu, o którym mowa w art. 14 decyzji (UE) 2021/764, bez prawa głosu i w odniesieniu do kwestii, które dotyczą Republiki Mołdawii.

Przedstawiciele Republiki Mołdawii nie są obecni na posiedzeniach tych komitetów podczas głosowań. Republika Mołdawii będzie informowana o wyniku głosowań.

Uczestnictwo określone w niniejszym ustępie przyjmuje taką samą formę, włącznie z procedurą otrzymywania informacji i dokumentacji, jak w przypadku przedstawicieli państw członkowskich Unii Europejskiej.

7. Prawa Republiki Mołdawii do reprezentacji i do uczestnictwa w Komitecie Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji i jego podgrupach są takie same jak prawa mające zastosowanie do państw stowarzyszonych.

8. Przedstawiciele Republiki Mołdawii mają prawo uczestniczyć jako obserwatorzy w Radzie Gubernatorów JRC bez prawa głosu. Z zastrzeżeniem tego warunku, taki udział odbywa się zgodnie z tymi samymi zasadami i procedurami co zasady i procedury mające zastosowanie do przedstawicieli państw członkowskich Unii Europejskiej i obejmuje prawo do zabierania głosu oraz procedury otrzymywania informacji i dokumentacji w odniesieniu do kwestii, która dotyczy Republiki Mołdawii.

9. Republika Mołdawii może uczestniczyć w konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 723/2009⁽⁹⁾, w jego najbardziej aktualnej wersji, oraz zgodnie z aktem prawnym ustanawiającym ERIC.

10. Koszty podróży i koszty pobytu poniesione przez przedstawicieli Republiki Mołdawii i ekspertów z tego kraju na potrzeby uczestnictwa – w charakterze obserwatorów – w pracach komitetu, o którym mowa w art. 14 decyzji (UE) 2021/764, bądź w innych posiedzeniach związanych z realizacją programu „Horyzont Europa”, są zwracane przez Unię Europejską na tej samej podstawie i według tych samych procedur, jakie stosowane są w przypadku przedstawicieli państw członkowskich Unii Europejskiej.

11. Strony dołożą wszelkich starań w ramach istniejących przepisów, aby ułatwić swobodny przepływ i pobyt pracowników naukowych uczestniczących w działaniach objętych niniejszą umową oraz transgraniczny przepływ towarów i usług przeznaczonych do wykorzystania w tych działaniach.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 723/2009 z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie wspólnotowych ram prawnych konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) (Dz.U. L 206 z 8.8.2009, s. 1).

12. Republika Mołdawii wprowadza wszelkie niezbędne środki, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia, aby towary i usługi nabyte w Republice Mołdawii lub przywiezione do Republiki Mołdawii, które są częściowo lub w całości finansowane na podstawie umów o udzielenie dotacji lub umów zawieranych w celu realizacji działań zgodnie z niniejszą umową, zostały zwolnione z należności celnych, należności celnych przywózowych oraz innych opłat fiskalnych, w tym VAT, stosowanych w Republice Mołdawii.

Artykuł 3

Wkład finansowy

1. Udział Republiki Mołdawii lub mołdawskich podmiotów prawnych w programie „Horyzont Europa” jest uzależniony od wnoszenia przez Republikę Mołdawii wkładu finansowego do programu oraz wkładu w ponoszenie powiązanych kosztów zarządzania, wykonania i operacyjnych w ramach budżetu ogólnego Unii Europejskiej (zwanego dalej „budżetem Unii”).

2. Wkład finansowy ma formę sumy:

a) wkładu operacyjnego; oraz

b) opłaty z tytułu uczestnictwa.

3. Wkład finansowy ma formę rocznej płatności dokonywanej w dwóch transzach i jest wymagalny najpóźniej w maju i lipcu.

4. Wkład operacyjny pokrywa koszty operacyjne i wydatki na wsparcie programu oraz ma charakter dodatkowy zarówno w zakresie środków na zobowiązania, jak i środków na płatności, względem kwot zapisanych w budżecie Unii ostatecznie przyjętym dla programu „Horyzont Europa”, w tym wszelkich środków odpowiadających ponownie udostępnionym umorzeniom, o których mowa w art. 15 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁰⁾ w jego najbardziej aktualnej wersji (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”), i powiększonym o zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel, które nie wynikają z wkładów finansowych do programu „Horyzont Europa” pochodzących od innych darczyńców ⁽¹¹⁾.

W odniesieniu do zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel przydzielonych na program „Horyzont Europa” na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094 ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 ⁽¹²⁾ zwiększenie to odpowiada rocznym środkom wskazanym w dokumentach towarzyszących projektowi budżetu w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”.

5. Początkowy wkład operacyjny opiera się na kluczu do ustalenia wkładu określonym jako stosunek produktu krajowego brutto (PKB) Republiki Mołdawii w cenach rynkowych do PKB Unii Europejskiej w cenach rynkowych. PKB w cenach rynkowych, który ma być stosowany, jest określany przez właściwe służby Komisji w oparciu o najnowsze dane statystyczne dostępne do obliczeń budżetowych w roku poprzedzającym rok, w którym roczna płatność jest należna. W drodze odstępstwa, w odniesieniu do 2021 r. początkowy wkład operacyjny opiera się na PKB z 2019 r. według cen rynkowych. Dostosowania do tego klucza do ustalenia wkładu są zawarte w załączniku I.

6. Początkowy wkład operacyjny oblicza się, stosując dostosowany klucz do ustalenia wkładu do początkowych środków na zobowiązania zapisanych w budżecie Unii Europejskiej ostatecznie przyjętym na dany rok w celu finansowania programu „Horyzont Europa”, podwyższonych zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu.

7. Opłata z tytułu uczestnictwa wynosi 4 % rocznego początkowego wkładu operacyjnego obliczonego zgodnie z ust. 5 i 6 niniejszego artykułu i jest wprowadzana stopniowo zgodnie z załącznikiem I. Opłata z tytułu uczestnictwa nie podlega dostosowaniom ani korektom z mocą wsteczną.

8. Początkowy wkład operacyjny na rok N można skorygować w górę lub w dół z mocą wsteczną w jednym roku lub kilku kolejnych latach na podstawie zobowiązań budżetowych podjętych w ramach środków na zobowiązania w roku N, podwyższonych zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, ich realizacji poprzez zobowiązania prawne oraz ich umorzeń. Szczegółowe postanowienia dotyczące wprowadzenia w życie niniejszego artykułu są zawarte w załączniku I.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

⁽¹¹⁾ Obejmuje to w szczególności środki z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy ustanowionego rozporządzeniem Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiającym Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 23).

⁽¹²⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 23.

9. Unia Europejska przekazuje Republice Mołdawii informacje dotyczące jej udziału finansowego, ujęte w informacjach budżetowych, rachunkowych, informacjach na temat działań i oceny przedstawianych unijnym organom budżetowym i udzielającym absolutorium w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”. Informacje te przekazuje się z należyтым uwzględnieniem przepisów Unii Europejskiej i Republiki Mołdawii dotyczących poufności i ochrony danych oraz pozostają one bez uszczerbku dla informacji, które Republika Mołdawii ma prawo otrzymać na podstawie załącznika III.

10. Wszystkie wkłady Republiki Mołdawii lub płatności ze strony Unii Europejskiej oraz obliczenia kwot należnych lub kwot otrzymywanych dokonywane są w euro.

Artykuł 4

Mechanizm automatycznej korekty

1. Zastosowanie ma mechanizm automatycznej korekty początkowego wkładu operacyjnego Republiki Mołdawii na rok N, dostosowanego zgodnie z art. 3 ust. 8, którą oblicza się w roku N+2. Mechanizm ten opiera się na działaniach Republiki Mołdawii i mołdawskich podmiotów prawnych w tych częściach programu „Horyzont Europa”, które są realizowane poprzez dotacje przyznawane w ramach procedur konkurencyjnych finansowane ze środków na zobowiązania z roku N, podwyższonych zgodnie z art. 3 ust. 4.

Kwotę automatycznej korekty oblicza się na podstawie różnicy między:

- a) początkowymi kwotami zobowiązań prawnych z tytułu dotacji przyznawanych w ramach procedur konkurencyjnych, które to zobowiązania Republika Mołdawii lub mołdawskie podmioty prawne faktycznie zaciągnęły, finansowanych ze środków na zobowiązania z roku N, podwyższonymi zgodnie z art. 3 ust. 4; a
- b) odpowiednim wkładem operacyjnym z roku N wniesionym przez Republikę Mołdawii, dostosowanym zgodnie z art. 3 ust. 8, z wyłączeniem kosztów nieinterwencyjnych finansowanych ze środków na zobowiązania z roku N, podwyższonym zgodnie z art. 3 ust. 4.

2. W przypadku gdy kwota, o której mowa w ust. 1, niezależnie od tego, czy jest ona dodatnia czy ujemna, przekracza 8 % odpowiedniego początkowego wkładu operacyjnego dostosowanego zgodnie z art. 3 ust. 8, początkowy wkład operacyjny Republiki Mołdawii na rok N zostaje skorygowany. Kwota należna od Republiki Mołdawii lub kwota, którą Republika Mołdawii ma otrzymać jako wkład dodatkowy lub obniżkę wkładu Republiki Mołdawii w ramach mechanizmu automatycznej korekty, jest kwotą przekraczającą ten próg 8 %, kwota poniżej tego progu 8 % nie będzie brana pod uwagę przy obliczaniu dodatkowego wkładu, który jest należny lub stanowi rekompensatę.

3. Szczegółowe zasady dotyczące mechanizmu automatycznej korekty są zawarte w załączniku I.

Artykuł 5

Wzajemność

1. Podmioty prawne mające siedzibę w Unii Europejskiej mogą uczestniczyć w programach i projektach Republiki Mołdawii równoważnych programowi „Horyzont Europa” zgodnie z mającym zastosowanie krajowym ustawodawstwem Republiki Mołdawii.
2. Niewyczerpujący wykaz równoważnych programów i projektów Republiki Mołdawii znajduje się w załączniku II.
3. Finansowanie przez Republikę Mołdawii podmiotów prawnych mających siedzibę w Unii podlega mającemu zastosowanie krajowemu ustawodawstwu w Republice Mołdawii regulującemu prowadzenie programów i projektów w zakresie badań naukowych i innowacji. W przypadku gdy nie zapewniono finansowania, podmioty prawne mające siedzibę w Unii mogą uczestniczyć w programie we własnym zakresie.

Artykuł 6

Otwarta nauka

Strony wzajemnie promują i popierają praktyki w zakresie otwartej nauki w swoich programach i projektach zgodnie z zasadami programu „Horyzont Europa” i mającym zastosowanie krajowym ustawodawstwem Republiki Mołdawii.

Artykuł 7

Monitorowanie, ocena i sprawozdania

1. Bez uszczerbku dla obowiązków Komisji, Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w odniesieniu do monitorowania, oceny i sprawozdawczości programu „Horyzont Europa” uczestnictwo Republiki Mołdawii w programie jest stale monitorowane na zasadzie partnerstwa między Komisją i Republiką Mołdawii.
2. Zasady dotyczące należytego zarządzania finansami, w tym kontroli finansowej, odzyskiwania środków pieniężnych oraz innych środków zwalczania nadużyć finansowych w odniesieniu do finansowania przez Unię Europejską na podstawie niniejszej umowy są określone w załączniku III.

Artykuł 8

Wspólny komitet UE-Republika Mołdawii ds. badań naukowych i innowacji

1. Niniejszym ustanawia się wspólny komitet UE-Republika Mołdawii ds. badań naukowych i innowacji (zwany dalej „wspólnym komitetem UE-Republika Mołdawii”). Zadania wspólnego komitetu UE-Republika Mołdawii obejmują:
  - a) ocenę, ewaluację i przegląd realizacji niniejszej umowy, w szczególności:
    - (i) udział podmiotów prawnych z Republiki Mołdawii w programie „Horyzont Europa” i podjęte przez nie działania;
    - (ii) poziom (wzajemnej) otwartości na uczestnictwo podmiotów prawnych mających siedzibę na terytorium każdej ze Stron w programach i projektach drugiej Strony;
    - (iii) wdrażanie mechanizmu wkładu finansowego i mechanizmu automatycznej korekty zgodnie z art. 3 i 4;
    - (iv) wymianę informacji i badanie wszelkich możliwych kwestii dotyczących wykorzystywania wyników, w tym praw własności intelektualnej;
  - b) omawianie na wniosek jednej ze Stron ograniczeń stosowanych lub planowanych przez Strony w zakresie dostępu do ich odpowiednich programów w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym w szczególności w przypadku działań związanych z ich aktywami strategicznymi, interesami, autonomią lub bezpieczeństwem;
  - c) rozpatrywanie sposobów usprawnienia i rozwijania współpracy;

wspólne omawianie przyszłych kierunków i priorytetów polityk w zakresie badań naukowych i innowacji oraz planowanie badań naukowych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania; oraz
  - d) wymiana informacji, między innymi, na temat nowych przepisów, decyzji lub krajowych programów w zakresie badań naukowych i innowacji, które są istotne dla realizacji niniejszej umowy.
2. Wspólny komitet UE-Republika Mołdawii, w którego skład wchodzi przedstawiciele Unii Europejskiej i Republiki Mołdawii, przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.
3. Wspólny komitet UE-Republika Mołdawii może podjąć decyzję o powołaniu na poziomie ekspertów na zasadzie ad hoc grupy roboczej/organu doradczego, która(-y) może pomóc w wykonaniu niniejszej umowy.
4. Wspólny Komitet UE-Republika Mołdawii zbiera się co najmniej raz w roku oraz gdy wymagają tego szczególne okoliczności, na wniosek którejkolwiek ze Stron. Posiedzenia są organizowane przez gospodarza, którym na przemian jest Unia Europejska i organ krajowy wyznaczony przez Rząd Republiki Mołdawii.
5. Wspólny Komitet UE-Republika Mołdawii działa w sposób ciągły poprzez wymianę istotnych informacji za pomocą wszelkich środków komunikacji, w szczególności w odniesieniu do uczestnictwa/działania mołdawskich podmiotów prawnych. Wspólny Komitet UE-Republika Mołdawii może w szczególności wykonywać swoje zadania na piśmie, gdy zajdzie taka potrzeba.

Artykuł 9

Przepisy końcowe

1. Niniejsza umowa wchodzi w życie w dniu, w którym Strony powiadomiły się wzajemnie o zakończeniu ich procedur wewnętrznych niezbędnych do tego celu.
2. Niniejszą umowę stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r. Umowa pozostaje w mocy tak długo, jak będzie to konieczne, aby zakończyć wszystkie projekty, czynności, działania lub ich części finansowane z programu „Horyzont Europa”, wszystkie czynności niezbędne do ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej oraz wypełnić wszystkie zobowiązania finansowe wynikające z realizacji niniejszej umowy między Stronami.
3. Niniejsza umowa jest stosowana tymczasowo zgodnie z odpowiednimi procedurami wewnętrznymi i prawodawstwem obu Stron. Tymczasowe stosowanie rozpoczyna się w dniu, w którym Strony powiadomiły się wzajemnie o zakończeniu ich procedur wewnętrznych, które są w tym celu niezbędne.
4. Jeżeli Republika Mołdawii powiadomi Komisję działającą w imieniu Unii Europejskiej, że nie zakończy wewnętrznych procedur niezbędnych do wejścia w życie niniejszej umowy, niniejsza umowa przestaje być tymczasowo stosowana z dniem otrzymania przez Komisję takiego powiadomienia, a dzień ten stanowi datę zaprzestania stosowania umowy do celów niniejszej umowy.
5. Unia Europejska może zawiesić stosowanie niniejszej umowy w przypadku częściowego lub całkowitego braku płatności wkładu finansowego należnego od Republiki Mołdawii na podstawie niniejszej umowy.

W przypadku braku płatności, który może w znacznym stopniu zagrozić realizacji programu i zarządzaniu programem „Horyzont Europa”, Komisja wysyła formalny monit. W przypadku braku płatności w terminie 20 dni roboczych od daty formalnego monitu Komisja powiadamia Republikę Mołdawii formalnym pismem o zawieszeniu stosowania niniejszej umowy, które staje się skuteczne 15 dni po otrzymaniu takiego powiadomienia przez Republikę Mołdawii.

W przypadku zawieszenia stosowania niniejszej umowy podmioty prawne mające siedzibę w Republice Mołdawii nie kwalifikują się do uczestnictwa w procedurach wyboru, które nie zostały zakończone w momencie wejścia w życie zawieszenia. Procedura wyboru zostaje uznana za zakończoną, gdy zostaną zaciągnięte zobowiązania prawne wynikające z takiej procedury.

Zawieszenie nie ma wpływu na zobowiązania prawne podjęte wobec podmiotów prawnych mających siedzibę w Republice Mołdawii przed wejściem w życie zawieszenia. Niniejsza umowa ma nadal zastosowanie do takich zobowiązań prawnych.

Unia Europejska niezwłocznie powiadamia Republikę Mołdawii o otrzymaniu przez Unię Europejską całej kwoty należnego wkładu finansowego. Zawieszenie zostaje zniesione ze skutkiem natychmiastowym po otrzymaniu takiego powiadomienia.

Od dnia zniesienia zawieszenia podmioty prawne z Republiki Mołdawii ponownie kwalifikują się do udziału w procedurach wyboru rozpoczętych po tej dacie oraz w procedurach wyboru rozpoczętych przed tą datą, w przypadku których nie wygasły terminy składania wniosków.

6. Każda ze Stron może rozwiązać niniejszą umowę w dowolnym czasie za pomocą pisemnego powiadomienia o zamiarze jej rozwiązania.

Rozwiązanie umowy staje się skuteczne po upływie trzech miesięcy kalendarzowych od dnia, w którym pisemne powiadomienie dotrze do adresata. Dzień, w którym rozwiązanie umowy staje się skuteczne, stanowi datę rozwiązania umowy do celów niniejszej umowy.

7. W przypadku gdy niniejsza umowa przestaje tymczasowo obowiązywać zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu lub zostaje rozwiązana zgodnie z ust. 6 niniejszego artykułu, Strony uzgadniają, że:

- a) projekty, czynności, działania lub ich części, w odniesieniu do których podjęto zobowiązania prawne w trakcie tymczasowego stosowania lub po wejściu w życie niniejszej umowy oraz zanim niniejsza umowa przestanie obowiązywać lub zostanie rozwiązana, będą kontynuowane do czasu ich zakończenia na warunkach określonych w niniejszej umowie;

- b) roczny wkład finansowy na rok N, w którym niniejsza umowa przestaje tymczasowo obowiązywać lub zostanie rozwiązana, zostaje wniesiony w całości zgodnie z art. 3. Wkład operacyjny na rok N dostosowuje się zgodnie z art. 3 ust. 8 i koryguje zgodnie z art. 4 niniejszej umowy. Opłata z tytułu uczestnictwa wniesiona za rok N nie podlega dostosowaniu ani korekcie; oraz
- c) po roku, w którym niniejsza umowa przestanie tymczasowo obowiązywać lub zostanie rozwiązana, początkowe wkłady operacyjne wpłacone na lata, w których obowiązywała niniejsza umowa, dostosowuje się zgodnie z art. 3 ust. 8 i automatycznie koryguje zgodnie z art. 4 niniejszej umowy.

Strony ustalają za obopólną zgodą wszelkie inne konsekwencje rozwiązania lub zaprzestania tymczasowego stosowania niniejszej umowy.

8. Wszelkich zmian niniejszej umowy dokonuje się wyłącznie na piśmie, za obopólną zgodą Stron. Wejście w życie zmian nastąpi zgodnie z taką samą procedurą, jaka ma zastosowanie do wejścia w życie niniejszej umowy.

9. Załączniki do niniejszej umowy stanowią jej integralną część.

Niniejsza umowa zostaje sporządzona w dwóch egzemplarzach w języku angielskim i rumuńskim, przy czym każdy z tych tekstów jest na równi autentyczny. W przypadku rozbieżności w wykładni pierwszeństwo ma wersja angielska.

Sporządzono w Brukseli, dnia 27 października 2021 r., w dwóch oryginalnych egzemplarzach w językach rumuńskim i angielskim.

W imieniu Komisji w imieniu Unii Europejskiej

Mariya GABRIEL

*Komisarz do spraw innowacji, badań naukowych,
kultury, edukacji i młodzieży*

W imieniu Republiki Mołdawii

Natalia GAVRILIȚA

Premier

ZAŁĄCZNIK I

Zasady dotyczące wkładu finansowego Republiki Mołdawii do programu „Horyzont Europa” (2021–2027)

I. Obliczenie wkładu finansowego Republiki Mołdawii

1. Wkład finansowy Republiki Mołdawii do programu „Horyzont Europa” jest ustalany co roku, proporcjonalnie do – oraz na zasadzie uzupełnienia – kwoty dostępnej w każdym roku w budżecie Unii z tytułu środków na zobowiązania niezbędnych do zarządzania programem „Horyzont Europa”, jego realizacji i funkcjonowania, podwyższonej zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy.

2. Opłatę z tytułu uczestnictwa, o której mowa w art. 3 ust. 7 niniejszej umowy, wprowadza się stopniowo w następujący sposób:

— 2021 r.: 0,5 %,

— 2022 r.: 1 %,

— 2023 r.: 1,5 %,

— 2024 r.: 2 %,

— 2025 r.: 2,5 %,

— 2026 r.: 3 %,

— 2027 r.: 4 %.

3. Zgodnie z art. 3 ust. 5 niniejszej umowy początkowy wkład operacyjny wnoszony przez Republikę Mołdawii z tytułu uczestnictwa w programie „Horyzont Europa” zostanie obliczony dla odpowiednich lat budżetowych poprzez zastosowanie dostosowania do klucza do ustalenia wkładu.

Dostosowanie klucza do ustalenia wkładu przedstawia się następująco:

$$\text{klucz do ustalenia wkładu dostosowanego} = \text{klucz do ustalenia wkładu} \times \text{współczynnik}$$

Współczynnik stosowany do powyższego obliczenia w celu dostosowania klucza do ustalenia wkładu wynosi 0,10.

4. Zgodnie z art. 3 ust. 8 niniejszej umowy pierwszego dostosowania dotyczącego wykonania budżetu na rok N dokonuje się w roku N+1, gdy początkowy wkład operacyjny na rok N dostosowuje się w górę lub w dół o różnicę między:

a) skorygowanym wkładem obliczonym przez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu dostosowanego za rok N do sumy:

(i) zobowiązań budżetowych podjętych w stosunku do środków na zobowiązania zatwierdzonych na rok N na podstawie przyjętego budżetu Unii Europejskiej oraz w stosunku do środków na zobowiązania odpowiadających ponownie udostępnionym umorzeniom; a

(ii) wszelkimi środkami na zobowiązania opartymi na zewnętrznych dochodach przeznaczonych na określony cel, które nie wynikają z wkładów finansowych do programu „Horyzont Europa” pochodzącymi od innych darczyńców i które były dostępne na koniec roku N⁽¹⁾. W odniesieniu do zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel przydzielonych na „Horyzont Europa” na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094 ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19⁽²⁾ do celów obliczenia dostosowanego wkładu stosuje się roczne kwoty orientacyjne określone w programowaniu WRF;

⁽¹⁾ Obejmuje to w szczególności środki z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy ustanowionego rozporządzeniem Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiającym Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 23).

⁽²⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 23.

b) a początkowym wkładem operacyjnym na rok N.

Począwszy od roku N+2 i każdego następnego roku, do czasu wniesienia lub umorzenia wszystkich zobowiązań budżetowych finansowanych w ramach środków na zobowiązania pochodzących z roku N, podwyższonych zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy, oraz najpóźniej w ciągu trzech lat od zakończenia programu „Horyzont Europa”, Unia oblicza dostosowanie wkładu operacyjnego za rok N, zmniejszając wkład operacyjny Republiki Mołdawii o kwotę uzyskaną poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu dostosowanego o rok N do umorzeń dokonywanych co roku w odniesieniu do zobowiązań z roku N finansowanych w ramach budżetu Unii lub z ponownie udostępnionych umorzeń.

W przypadku anulowania kwot pochodzących z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel w roku N (w tym środków na zobowiązania oraz, w odniesieniu do kwot na podstawie rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094, rocznych kwot orientacyjnych określonych w programowaniu WRF), które nie wynikają z wkładów finansowych do programu „Horyzont Europa” wniesionych przez innych darczyńców, wkład operacyjny Republiki Mołdawii pomniejsza się o kwotę uzyskaną przez zastosowanie do anulowanej kwoty klucza do ustalenia wkładu dostosowanego za rok N.

II. Automatyczna korekta wkładu finansowego Republiki Mołdawii

1. Do obliczania automatycznej korekty, o której mowa w art. 4 niniejszej umowy, stosuje się następujące zasady:

- a) „dotacje przyznawane w ramach procedur konkurencyjnych” oznaczają dotacje przyznawane w drodze zaproszeń do składania wniosków, w przypadku których beneficjentów końcowych można zidentyfikować w momencie obliczania automatycznej korekty. Wyklucza się wsparcie finansowe dla osób trzecich określone w art. 204 rozporządzenia finansowego;
- b) w przypadku podpisania zobowiązania prawnego z konsorcjum kwoty wykorzystane do ustalenia początkowych kwot zobowiązania prawnego są łącznymi kwotami przyznanymi beneficjentom będącym podmiotami mołdawskimi zgodnie z orientacyjnym podziałem budżetu określonym w umowie o udzielenie dotacji;
- c) wszystkie kwoty zobowiązań prawnych odpowiadające dotacjom przyznawanym w ramach procedur konkurencyjnych ustala się przy użyciu elektronicznego systemu Komisji Europejskiej eCorda i pobiera w drugą środę lutego roku N+2;
- d) „koszty nieinterwencyjne” oznaczają koszty programu inne niż dotacje przyznawane w ramach procedur konkurencyjnych, w tym wydatki na wsparcie, administrację dotyczącą poszczególnych programów, inne działania ⁽³⁾;
- e) kwoty przyznane organizacjom międzynarodowym jako podmiotom prawnym będącym beneficjentem końcowym ⁽⁴⁾ uznaje się za koszty nieinterwencyjne.

2. Mechanizm ten stosuje się w następujący sposób:

- a) automatyczne korekty za rok N w odniesieniu do wykonania środków na zobowiązania na rok N, podwyższone zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy, stosuje się na podstawie danych dotyczących roku N i roku N+1 z e-Corda, o których mowa w pkt II ppkt 1 lit. c) niniejszego załącznika, w roku N+2, po zastosowaniu do wkładu Republiki Mołdawii do programu „Horyzont Europa” wszelkich dostosowań zgodnie z art. 3 ust. 8 niniejszej umowy. Uwzględnioną kwotą będzie kwota dotacji przyznawanych w ramach procedur konkurencyjnych, w odniesieniu do których przy obliczaniu korekty dostępne są dane.
- b) Począwszy od roku N+2 i do 2029 r. kwotę automatycznej korekty oblicza się dla roku N, przyjmując różnicę między:
  - (i) łączną kwotą dotacji przyznaných w ramach procedur konkurencyjnych Republice Mołdawii lub mołdawskim podmiotom jako zobowiązania zaciągnięte ze środków budżetowych na rok N; a

⁽³⁾ Inne działania obejmują w szczególności zamówienia, nagrody, instrumenty finansowe, działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego, składki (OECD, Eureka, IPEEC, MAE, ...), ekspertów (oceniających, monitorowanie projektów) itp.

⁽⁴⁾ Kwoty przyznane organizacjom międzynarodowym uznaje się za koszty nieinterwencyjne tylko wtedy gdy organizacje te są beneficjentami końcowymi. Nie ma to zastosowania w przypadku, gdy organizacja międzynarodowa jest koordynatorem projektu (zajmuje się dystrybucją środków dla innych koordynatorów).

(ii) kwotą dostosowanego wkładu operacyjnego Republiki Mołdawii na rok N pomnożoną przez stosunek:

- A. kwoty dotacji przyznawanych w ramach procedur konkurencyjnych na środki na zobowiązania w roku N, podwyższonej zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy a
- B. sumy wszystkich zatwierdzonych budżetowych środków na zobowiązania w roku N, w tym kosztów nieinterwencyjnych.

III. Płatność wkładu finansowego Republiki Mołdawii, płatność dostosowań dokonanych w odniesieniu do wkładu operacyjnego Republiki Mołdawii oraz płatność automatycznej korekty mającej zastosowanie do wkładu operacyjnego Republiki Mołdawii

1. Komisja przekazuje Republice Mołdawii możliwie jak najszybciej, a najpóźniej w momencie wystawienia pierwszego wezwania do wpłaty środków w roku budżetowym, następujące informacje:

- a) kwoty środków na zobowiązania w budżecie Unii ostatecznie przyjęte w odniesieniu do danego roku dla linii budżetowych obejmujących uczestnictwo Republiki Mołdawii w programie „Horyzont Europa”, podwyższone, w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy;
- b) kwotę opłaty z tytułu uczestnictwa, o której mowa w art. 3 ust. 7 niniejszej umowy;
- c) od roku N+1 realizacji programu „Horyzont Europa” wykorzystanie środków na zobowiązania odpowiadających rokowi budżetowemu N, podwyższonych zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy, oraz poziom umorzenia;
- d) w odniesieniu do części programu „Horyzont Europa”, w przypadku której informacje takie są niezbędne do obliczenia automatycznej korekty, poziom zobowiązań zaciągniętych na rzecz mołdawskich podmiotów prawnych w podziale na odpowiedni rok środków budżetowych oraz powiązany całkowity poziom zobowiązań.

Komisja przedstawia szacunkowe informacje dotyczące następnego roku określone w lit. a) i b) na podstawie projektu budżetu najszybciej jak to możliwe, a najpóźniej do dnia 1 września roku budżetowego.

2. Najpóźniej w kwietniu i czerwcu każdego roku Komisja wystawia Republice Mołdawii wezwanie do wpłaty środków odpowiadających wkładowi Republiki Mołdawii wynikającemu z niniejszej umowy.

W każdym wezwaniu do wpłaty środków przewidziano, że Republika Mołdawii dokona płatności sześciu dwunastych wkładu tego państwa nie później niż 30 dni po wystawieniu wezwania do wpłaty środków.

W odniesieniu do pierwszego roku wykonania niniejszej umowy Komisja wystawi jedno wezwanie do wpłaty środków w terminie 60 dni od podpisania niniejszej umowy.

3. Co roku, począwszy od 2023 r., wezwania do wpłaty środków odzwierciedlają również kwotę automatycznej korekty mającej zastosowanie do wkładu operacyjnego wniesionego za rok N-2.

Wezwanie do wpłaty środków wystawione najpóźniej w kwietniu może również obejmować dostosowania wkładu finansowego wniesionego przez Republikę Mołdawii na rzecz realizacji poprzedniego programu ramowego lub poprzednich programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji, w których Republika Mołdawii uczestniczyła, ich funkcjonowania oraz zarządzania tymi programami.

Za każdy rok budżetowy 2028, 2029 i 2030 kwota wynikająca z automatycznej korekty zastosowanej do wkładów operacyjnych wniesionych przez Republikę Mołdawii w latach 2026 i 2027 lub z dostosowań dokonanych zgodnie z art. 3 ust. 8 niniejszej umowy będzie należna Republice Mołdawii lub od Republiki Mołdawii.

4. Republika Mołdawii wnosi swój wkład finansowy na podstawie niniejszej umowy zgodnie z pkt III tego załącznika. W przypadku niedokonania przez Republikę Mołdawii płatności w wyznaczonym terminie Komisja wysyła formalny monit. Jakikolwiek opóźnienie we wniesieniu wkładu finansowego powoduje obowiązek zapłacenia przez Republikę Mołdawii odsetek za zwłokę od pozostającej kwoty należnej naliczanych od dnia płatności.

W odniesieniu do należności niezapłaconych w terminie stosuje się stopę odsetek równą stopie stosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego podstawowych operacji refinansujących, publikowanej w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C, obowiązującej pierwszego dnia kalendarzowego miesiąca, w którym przypada termin płatności, powiększonej o 1,5 punktu procentowego.

ZAŁĄCZNIK II

Wykaz równoważnych programów i projektów Republiki Mołdawii

Poniższy niewyczerpujący wykaz należy traktować jako wykaz programów i projektów równoważnych programowi „Horyzont Europa” w Republice Mołdawii:

- programy państwowe,
  - programy w obszarze transferu technologii i programy na rzecz innowacji,
  - programy dwustronne i wielostronne,
  - programy podoktorskie.
-

ZAŁĄCZNIK III

Należyte zarządzanie finansami

Ochrona interesów finansowych i odzyskiwanie środków

Artykuł 1

Przeglądy i audyty

1. Unia Europejska ma prawo przeprowadzać, zgodnie z mającymi zastosowanie aktami co najmniej jednej instytucji lub co najmniej jednego organu Unii oraz zgodnie z postanowieniami stosownych porozumień lub umów, przeglądy i audyty techniczne, naukowe, finansowe lub inne rodzaje przeglądów i audytów w pomieszczeniach dowolnej osoby fizycznej mającej miejsce zamieszkania w Republice Mołdawii lub każdego podmiotu prawnego mającego siedzibę w Republice Mołdawii, otrzymujących finansowanie Unii Europejskiej, jak również w pomieszczeniach dowolnej osoby trzeciej uczestniczącej we wdrażaniu środków finansowych Unii, mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę w Republice Mołdawii. Taki przegląd i takie audyty mogą być przeprowadzane przez pracowników instytucji i organów Unii Europejskiej, w szczególności Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, lub przez inne osoby upoważnione przez Komisję Europejską.
2. Pracownikom instytucji i organów Unii Europejskiej, w szczególności Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, oraz pozostałym osobom upoważnionym przez Komisję Europejską przysługuje odpowiedni dostęp do miejsc, prac i dokumentów (w wersji papierowej oraz elektronicznej), jak również do wszystkich informacji potrzebnych w celu przeprowadzenia takich audytów, w tym prawo do uzyskania fizycznej/elektronicznej kopii oraz wyciągów z wszelkich dokumentów lub zawartości wszelkich nośników danych będących w posiadaniu objętej audytem osoby fizycznej lub prawnej lub objętej audytem osoby trzeciej.
3. Republika Mołdawii nie sprzeciwia się prawu wjazdu do Republiki Mołdawii i dostępowi do pomieszczeń pracowników i innych osób, o których mowa w ust. 2, w związku z wykonywaniem przez te osoby obowiązków, o których mowa w niniejszym artykule, ani nie stwarza żadnych szczególnych przeszkód w korzystaniu z tego prawa lub dostępu.
4. Przeglądy i audyty można przeprowadzać, również po zawieszeniu stosowania niniejszej umowy zgodnie z jej art. 9 ust. 5, zaprzestaniu jej tymczasowego stosowania lub jej rozwiązaniu, na warunkach określonych w mających zastosowanie aktach co najmniej jednej instytucji lub co najmniej jednego organu Unii Europejskiej oraz zgodnie z postanowieniami stosownych porozumień lub umów dotyczących dowolnego zobowiązania prawnego związanego z wykonaniem budżetu Unii Europejskiej, podjętego przez Unię Europejską przed datą wejścia w życie zawieszenia stosowania niniejszej umowy zgodnie z jej art. 9 ust. 5, zaprzestania jej tymczasowego stosowania lub jej rozwiązania.

Artykuł 2

Zwalczanie nieprawidłowości, nadużyć finansowych i innych przestępstw naruszających interesy finansowe Unii

1. Komisja Europejska i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) są upoważnione do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, na terytorium Republiki Mołdawii. Dochodzenia te prowadzi się zgodnie z zasadami i warunkami określonymi w mających zastosowanie aktach prawnych co najmniej jednej instytucji Unii.
2. Właściwe organy Republiki Mołdawii informują w rozsądnym terminie Komisję Europejską lub OLAF o wszelkich stwierdzonych przez te organy przypadkach nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub innych nielegalnych działaniach naruszających interesy finansowe Unii lub o wszelkich podejrzeniach dotyczących takich nieprawidłowości, nadużyć lub nielegalnych działań.
3. Kontrole na miejscu i inspekcje można przeprowadzać w pomieszczeniach dowolnej osoby fizycznej mającej miejsce zamieszkania w Republice Mołdawii lub podmiotu prawnego mającego siedzibę w Republice Mołdawii, otrzymujących finansowanie unijne, jak również w pomieszczeniach dowolnej osoby trzeciej uczestniczącej we wdrażaniu środków finansowych Unii, mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę w Republice Mołdawii.
4. Takie kontrole na miejscu i inspekcje są przygotowywane i prowadzone przez Komisję Europejską lub OLAF w ścisłej współpracy z właściwym organem Republiki Mołdawii wyznaczonym przez rząd Republiki Mołdawii. Wyznaczony organ otrzymuje odpowiednio wcześniej informację dotyczącą przedmiotu, celu i podstawy prawnej kontroli oraz inspekcji, co umożliwia mu zapewnienie pomocy. W związku z powyższym urzędnicy właściwych organów mołdawskich mogą uczestniczyć w kontrolach na miejscu oraz inspekcjach.
5. Na wniosek organów Republiki Mołdawii mogą one również przeprowadzać kontrole na miejscu i inspekcje wspólnie z Komisją Europejską lub OLAF-em.

6. Pracownicy Komisji i personel OLAF-u mają dostęp do wszystkich informacji i dokumentów, w tym danych komputerowych, dotyczących tych operacji, które są niezbędne w celu właściwego przeprowadzenia kontroli na miejscu i inspekcji. Mogą w szczególności kopiować stosowne dokumenty.
7. Jeżeli osoba, podmiot lub inna osoba trzecia sprzeciwia się kontroli na miejscu lub inspekcji, organy mołdawskie – działając zgodnie z krajowymi przepisami i regulacjami – udzielają Komisji Europejskiej lub OLAF-owi pomocy, aby umożliwić im wywiązanie się z obowiązku przeprowadzenia kontroli na miejscu lub inspekcji. Pomoc ta obejmuje wprowadzanie odpowiednich środków zabezpieczających na podstawie prawa krajowego, w szczególności w celu zabezpieczenia dowodów.
8. Komisja Europejska lub OLAF informują organy mołdawskie o wynikach takich kontroli i inspekcji. W szczególności Komisja Europejska lub OLAF zgłaszają jak najszybciej właściwemu organowi mołdawskiemu wszelkie stwierdzone przez siebie w trakcie kontroli na miejscu lub inspekcji przypadki nieprawidłowości lub podejrzenia dotyczące takich nieprawidłowości.
9. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej Komisja Europejska może nakładać środki i sankcje administracyjne na osoby prawne lub fizyczne z Republiki Mołdawii uczestniczące w realizacji danego programu lub działania bez uszczerbku dla stosowania mołdawskiego prawa karnego.
10. W celu prawidłowego wykonania postanowień niniejszego artykułu Komisja Europejska lub OLAF i właściwe organy mołdawskie regularnie wymieniają się informacjami oraz, na wniosek jednej ze Stron niniejszej umowy, konsultują się ze sobą.
11. W celu ułatwienia skutecznej współpracy i wymiany informacji z OLAF-em Republika Mołdawii wyznacza punkt kontaktowy.
12. Wymiana informacji między Komisją Europejską lub OLAF-em a właściwymi organami mołdawskimi odbywa się z należyтым uwzględnieniem wymogów dotyczących poufności. Dane osobowe zawarte w wymienianych informacjach muszą być chronione zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami.
13. Organ mołdawskie współpracują z Prokuraturą Europejską, aby umożliwić jej wypełnianie obowiązku prowadzenia dochodzeń, ścigania i stawiania przed sądem sprawców i współsprawców przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii Europejskiej zgodnie z mającym zastosowanie prawodawstwem.

Artykuł 3

Odzyskiwanie należności i egzekucja

1. Przyjęte przez Komisję Europejską decyzje o nałożeniu zobowiązania pieniężnego na osoby prawne lub fizyczne inne niż państwa w odniesieniu do wszelkich roszczeń wynikających z programu „Horyzont Europa” stanowią w Republice Mołdawii tytuł egzekucyjny. Do decyzji dołącza się tytuł egzekucyjny bez jakichkolwiek formalności innych niż weryfikacja autentyczności decyzji przez organ krajowy wyznaczony do tego celu przez Rząd Republiki Mołdawii. Rząd Republiki Mołdawii informuje Komisję i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wyznaczonym organie krajowym. Zgodnie z art. 4 Komisja Europejska jest uprawniona do powiadomienia o takich podlegających wykonaniu decyzjach bezpośrednio osoby mające miejsce zamieszkania w Republice Mołdawii i podmioty prawne mające siedzibę w Republice Mołdawii. Egzekucja przebiega zgodnie z mołdawskimi przepisami prawa i regułami proceduralnymi.
2. Wyroki i postanowienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydane na podstawie klauzuli arbitrażowej zawartej w umowie lub porozumieniu w związku z programami, działaniami, czynnościami lub projektami Unii stanowią w Republice Mołdawii tytuł egzekucyjny na takich samych zasadach, jak decyzje Komisji Europejskiej, o których mowa w ust. 1.
3. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest sądem właściwym w zakresie kontroli zgodności z prawem decyzji Komisji, o której mowa w ust. 1, i wstrzymania jej wykonania. Jednakże do rozpatrywania skarg na prawidłowość czynności egzekucyjnych właściwe są sądy Republiki Mołdawii.

*Artykuł 4***Komunikacja i wymiana informacji**

Instytucje i organy Unii Europejskiej uczestniczące we wdrażaniu programu „Horyzont Europa” lub sprawujące kontrolę nad tym programem są uprawnione do bezpośredniego komunikowania się, w tym za pośrednictwem elektronicznych systemów wymiany informacji, z dowolną osobą fizyczną mającą miejsce zamieszkania w Republice Mołdawii lub dowolnym podmiotem prawnym mającym siedzibę w Republice Mołdawii, otrzymującymi finansowanie unijne, jak również dowolną osobą trzecią uczestniczącą we wdrażaniu środków finansowych Unii, mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę w Republice Mołdawii. Takie osoby, podmioty i strony mogą przedkładać bezpośrednio instytucjom i organom Unii Europejskiej wszelkie odpowiednie informacje i dokumenty, do których przedłożenia zobowiązane są na podstawie przepisów Unii Europejskiej mających zastosowanie do programu Unii lub na podstawie umów lub porozumień zawartych w celu realizacji tego programu.
